

Λέρος: Η Λίνα Μενδώνη στην Αγία Κιουρά

/ [Παιδεία και Πολιτισμός](#)

Τριήμερη επίσκεψη πραγματοποίησε η υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού, Λίνα Μενδώνη, στη Λέρο, «η πρώτη φορά που Υπουργός Πολιτισμού επισκέπτεται τη Λέρο, νησί με πολύ πλούσιο και εξαιρετικά ιδιαίτερο πολιτιστικό απόθεμα», όπως ενημερώνει σχετική ανακοίνωση του ΥΠΠΟΑ. Η κ. Μενδώνη, συνοδευόμενη από κλιμάκιο υπηρεσιακών παραγόντων του υπουργείου (τη Γενική Διευθύντρια Αναστήλωσης Μουσείων και Τεχνικών Έργων Αμαλία Ανδρουλιδάκη, τη Διευθύντρια Προστασίας Νεώτερης Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς Γιάννα Καράνη, την Έφορο Αρχαιοτήτων Δωδεκανήσου Μάνια Μιχαηλίδου και τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Νεωτέρων Μνημείων και Τεχνικών Έργων Δωδεκανήσου Γιώργο Καρυδάκη), αλλά και από τον δήμαρχο Μιχάλη Κόλλια, τον αντιδήμαρχο Δημήτρη Καστή και αρμόδιους υπαλλήλους του Δήμου Λέρου, πραγματοποίησε αυτοψία σε μνημεία και σημεία ιδιαίτερου πολιτιστικού ενδιαφέροντος σε όλο το νησί.

Σύμφωνα με την ίδια ανακοίνωση, κατέστη απολύτως σαφές ότι κρίσιμη παράμετρο στην αναπτυξιακή προοπτική της Λέρου αποτελεί η ανάδειξη της ποικίλης πολιτιστικής της κληρονομιάς, του σημαντικού κτηριακού της αποθέματος, με τον ιδιαίτερο αρχιτεκτονικό του χαρακτήρα του -ιδίως στις περιοχές Λακκί και Λέπιδα- αλλά και των οχυρωματικών έργων και εγκαταστάσεων από τους δυο παγκόσμιους πολέμους, κυρίως στην περιοχή της Πατέλας. Συγκεκριμένα το Λακκί (ή Πόρτολάγκο), που ιδρύθηκε το 1930, επί ιταλικής κατοχής, «είναι η μόνη σύγχρονη πόλη στην Ελλάδα -και η δεύτερη στην Ευρώπη- που σχεδιάστηκε και ιδρύθηκε εξ αρχής, με ρυμοτομικά και αρχιτεκτονικά σχέδια ως πρότυπη πόλη. Αποτελεί ένα από τα καλύτερα παραδείγματα της ιταλικής ορθολογιστικής και φασιστικής αρχιτεκτονικής, δια χειρός Αρμάντο Μπερναμπίτι και Ροντόλφο Πετράκο. Διασώζεται σημαντικός αριθμός ρασιοναλιστικών κτηρίων, μεταξύ των οποίων το 'Ποσειδώνιο', κτήριο της Ναυτικής Διοίκησης, το οποίο σήμερα στεγάζει υπηρεσίες του Δήμου, η Αγορά της πόλης, το κινηματοθέατρο, το δημοτικό σχολείο, αποθήκες του λιμανιού, κτήρια, τα οποία χρησιμοποιούσε το Ψυχιατρικό Νοσοκομείο, καθώς και η Αεροναυτική βάση στα Λέπιδα», σύμφωνα με την ανακοίνωση του ΥΠΠΟΑ.

«Αυτό που χρειάζεται άμεσα το Λακκί», δήλωσε η υπουργός Πολιτισμού, «είναι να εξασφαλιστεί η προστασία του με βάση το νόμο για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Παράλληλα, απαιτείται ένα στρατηγικό σχέδιο για το Λακκί και τα Λέπιδα. Τι πρέπει να γίνει, τι μπορεί να γίνει. Θα εμφανίσετε η πλήρης καταγραφή των κτηρίων, το ιδιοκτησιακό τους καθεστώς, καθώς και οι προτάσεις για τις χρήσεις τους. Θα ιεραρχηθούν οι προτεραιότητες, για να αναζητηθούν τα κατάλληλα χρηματοδοτικά εργαλεία. Τις επόμενες ημέρες θα συγκροτηθεί στο υπουργείο ειδική επιστημονική επιτροπή που θα ασχοληθεί με το θέμα. Το Λακκί θα τεθεί στο κέντρο της αναπτυξιακής προσπάθειας. Είναι ιστορικός τόπος, ιδιαίτερης φυσιογνωμίας, με ένα σημαντικό κτηριακό απόθεμα το οποίο έχει μεν υποστεί ζημιές, αλλά η αποκατάστασή του είναι και εφικτή. Για τις μελέτες θα αξιοποιηθεί το πολύτιμο υλικό των πρωτοτύπων σχεδίων που φυλάσσονται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους. Στο αμέσως επόμενο διάστημα στο Κεντρικό Συμβούλιο Νεωτέρων Μνημείων θα εισαχθεί προς συζήτηση η πρόταση της κήρυξης των περιοχών Λακκί και Λέπιδα ως ιστορικού τόπου, ενώ στη συνέχεια θα εξεταστεί η κήρυξη ως μνημείων συγκεκριμένων κτηρίων που πληρούν απολύτως

τις προϋποθέσεις του νόμου. Το συγκριτικό πλεονέκτημα της Λέρου είναι ότι διατηρήθηκε το κτηριακό της απόθεμα, καθώς το νησί έμεινε εκτός από τις τάσεις του μαζικού τουρισμού περασμένων δεκαετιών».

Επίσης, όπως ενημερώνει η ίδια ανακοίνωση, η κ. Μενδώνη και το υπηρεσιακό κλιμάκιο πραγματοποίησαν αυτοψία στα κατάλοιπα των στρατιωτικών εγκαταστάσεων στο όρος Πατέλα, «ένα τεράστιο συγκρότημα κτηρίων και κατασκευών, όπου διασώζονται 'ο ακουστικός τοίχος' και το 'αερόφωνο'. Πρόκειται για μία μοναδική στρατιωτική κατασκευή, έναν πρόγονο των ραντάρ που επέτρεπε στους Ιταλούς να παρακολουθούν τις πτήσεις των εχθρικών αεροπλάνων. Μία ακόμη ανάλογη εγκατάσταση υπάρχει στη Μεσσήνη της Ιταλίας. Η Υπουργός Πολιτισμού και Αθλητισμού ζήτησε τη συνεργασία του Δήμου, προκειμένου οι εγκαταστάσεις να προστατευθούν με κάποιο τρόπο από την βόσκηση των ζώων που προκαλούν καταστροφές στις εγκαταστάσεις. Παράλληλα, οι αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού θα προχωρήσουν την διαδικασία κήρυξης της περιοχής ως ιστορικό τόπο. Ο Δήμος ανέλαβε να εκπονήσει μελέτη σκοπιμότητας για την ανάδειξη των εγκαταστάσεων της Πατέλας».

Η αυτοψία συνεχίστηκε στις υπόγειες στοές στη Μερικιά. Όπως πληροφορεί το ΥΠΠΟΑ, σε κάποιες φιλοξενείται το δημοτικό μουσείο, στο οποίο εκτίθενται πλήθος αντικειμένων κυρίως από την περίοδο του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, τα οποία αν συνδυαστούν με τα ανάλογα που εκτίθενται στον Πύργο Μπελένη, όπου στεγάζεται το επίσης δημοτικό Λαογραφικό Μουσείο, μπορούν να αποτελέσουν το υλικό για τη δημιουργία ενός πρότυπου Μουσείου αφιερωμένου στην περίοδο του

μεσοπολέμου και στον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. «Η Λέρος» δήλωσε η κ. Μενδώνη «πρέπει να αποτελέσει πόλο έλξης για τους λάτρεις του ιστορικού τουρισμού, οι οποίοι επιζητούν την επίσκεψη των τόπων που συνδέονται άμεσα με τους δύο μεγάλους πολέμους του 20ου αιώνα. Είναι μία κατηγορία τουρισμού, που ενδιαφέρει όλα τα κράτη, τους γείτονές μας στη Μεσόγειο. Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα του Βερντέν στη Γαλλία, που ουσιαστικά ζει από την ομώνυμη Μάχη. Συντηρείται από αυτήν ένα μεγάλο τμήμα του πληθυσμού της περιοχής. Γύρω από το νησί υπάρχουν πολλά ναυαγισμένα πολεμικά πλοία και μάλιστα σε σχετικά μικρό βάθος. Τα ναυάγια αυτά δημιουργούν ένα εκτεταμένο καταδυτικό πάρκο με πολλαπλά οφέλη για τη Λέρο. Πρέπει να αναδείξουμε τη μοναδικότητα του νησιού για να διεκδικήσει με αξιοπιστία το μερίδιο που του αναλογεί. Γι' αυτό απαιτείται η συνεργασία των Υπουργείων Πολιτισμού και Αθλητισμού, Εθνικής Άμυνας και Περιβάλλοντος, με την Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου και τον Δήμο Λέρου».

Σύμφωνα με το ΥΠΠΟΑ, κατά την αυτοψία του κλιμακίου στο οχυρό Μπρούτζι, στην περιοχή της Αγίας Μαρίνας, του οποίου η πρώτη φάση μπορεί να χρονολογείται και στην ρωμαϊκή περίοδο, διαπιστώθηκε η προβληματική κατάστασή του. Συμφωνήθηκε ο Δήμος να αναλάβει την εκπόνηση της φωτογραμμετρικής αποτύπωσης του κάστρου, και στη συνέχεια οι αρμόδιες αναστηλωτικές υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ να αναλάβουν την εκπόνηση των μελετών για τις εργασίες στερέωσης, αποκατάστασης και ανάδειξης του οχυρού. Επίσης, το Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού θα προχωρήσει στην υπογραφή Προγραμματικής Σύμβασης Πολιτισμικής Ανάπτυξης με τον Δήμο Λέρου για την καλή λειτουργία του Κάστρου του Παντελίου. Οι υποδομές που δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος του ΤΑΠΑ «Κάστρων Περίπλους», εκθεσιακοί χώροι, αναψυκτήριο, πωλητήριο και ένα μικρό θέατρο, ουδέποτε λειτούργησαν, με εξαίρεση την χρήση του θεάτρου. Η κ. Μενδώνη έδωσε οδηγίες στην αρμόδια Εφορεία Αρχαιοτήτων να προβεί στις όποιες αναστηλωτικές αποκαταστάσεις, χρειάζεται και να προετοιμάσει ένα σχέδιο λειτουργίας των χώρων. Το ΤΑΠΑ θα λειτουργήσει το πωλητήριο, ενώ η λειτουργία του αναψυκτηρίου θα εξασφαλιστεί από τον Δήμο Λέρου.

Τέλος, μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζει ο ναός της Αγίας Κιουράς -Αγίας Ματρόνας στο Παρθένι. «Η Αγία Κιουρά», δήλωσε η υπουργός, «είναι ένα ιδιαίτερο μνημείο. Είναι η εκκλησιά των εξορίστων την περίοδο της Χούντας στο Παρθένι. Αγιογραφήθηκε από τους εξόριστους Αντώνη Καραγιάννη, τον Τάκη Τζανατέα και τον Κυριάκο Τσακίρη. Τα εδάφια που επέλεξαν να γράψουν κάτω από τα έργα τους αποτυπώνουν τον αγώνα και την αγωνία τους».